

Na růžové hoře Sulcového potoka

To místo se jmenuje Sulzbach-Rosenberg. Všichni jsme si říkali, proč se Sulzbach jmenuje Sulzbach? Rosenberg, růžová hora, to je jasné. Někde tady nahoře hodně kvetly růže. Ale Sulcový potok? Tekl tady potokem sulc? Nebo potoky sulcu? Každopádně, když se vyšplháte na Růžovou horu Sulcového potoka od nádraží, uvidíte impozantní, starobylost budovu Literárního archivu. Je vedro, vzduchem bzučí včely a růžové sukně rozkvetlých topolovek rokokově hlásají, že léto je tady.

Sedíme u stolu, na malém dvorku, je nás asi deset. Několik spisovatelů, zástupkyně literárních organizací, nakladatelka, novinář, lidé z literárního archivu. A mluvíme o literatuře. O té současné. Od toho jsme tady. Současní spisovatelé na návštěvě v literárním archivu. Tenhle uchovává mimo jiné i kdysi tak živé česko-německé „freundschafty“ mezi českou a německou literaturou, dopisy, kresby, střípky vzpomínek a vzrušujících debat, podbarvených diktaturami a válkami.

Sedíme u stolu, popíjíme kávu, litry kávy, uždibujeme piškotové těsto muffinů a v hlavě sumírujeme, co chytrého říct. O sobě, o literatuře, o téhle době, v níž každý, kdo umí mluvit, mluví o tom, že knížky jsou mrtvé, usmýkané digitálními technologiemi, sociálními sítěmi a patří do starého železa. Mluvíme o tom, že to tak není, doufáme, že to tak není. Jonáš Zbořil, mladý básník, jehož poslední sbírka se jmenuje *Nová divočina*, je fascinován tzv. „nemísty“, tak se tomu říká v němčině, ale v češtině pro to žádný příhodný výraz nemáme a já doufám, že se Jonášova „nová divočina“ ujme. Chce psát prózu, ale „ne o emocích mezi lidmi, ale o tom, co lidi vytváří, když se snaží být bez emocí“. Bavorská spisovatelka Ulrike Anna Bleier zase píše prózy o strašení na dálku a kvantové fyzice. Kočka, která se odkudsi vynořila a o strašení na dálku toho ví zjevně hodně, mňouká spokojeně na souhlas. Někdo řekne, že slyšel, že nové romány jsou dnešní videohry. Já kdysi slyšela, že jsou to komiksy. O knihách se od vzniku knihtisku říká, že jsou zastaralé, nemoderní, zábava pro mnichy, snoby a pražskou kavárnu. Jenže, knihy umí něco, co neumí ani videohry, ani komiksy, televize, rozhlas, audioknihy ani filmy. Uvědomila jsem si to před měsícem v jedné malinké knihovně v rakouském Grafenwörthu, kde mi pubertáčka ve vytahaném šedém triku s kapucí a kšiltovkou na hlavě řekla, že čte tlusté fantasy romány proto, že ji baví vytvářet si v hlavě „obrazy toho, co čte“. Přesněji to říct nemohla. Tohle dokáží jen knihy. Sdílíme s autorem jakýsi magický rituál, v němž se dostáváme k němu do hlavy a zároveň si k jeho textu přidáváme své vlastní „obrazy“ toho, co jsme prožili, po čem toužíme, nebo co nás odpuzuje. Knihy jsou tady tak dlouho právě proto. A tisíce spisovatelů před námi a po nás k tomu budou přidávat svoje představy, o čem by chtěli psát – o emocích mezi lidmi, nebo o jejich absenci, o letmých pocitech nebo o dobrodružné i tíživé minulosti jako Jan Štifter, spisovatel z Českých Budějovic, který zaznamenává příběhy vlastní rodiny, aniž by usiloval o cokoli dalšího, protože jeho náměty jsou samy o sobě tak silné, že to naprosto stačí. Stejně jako další bavorský spisovatel Markus Ostermair, který píše román o sebevraždách mužů v zemědělských komunitách v alpských oblastech – námět tak dokonale rustikální a zároveň v době environmentálního žalu a zidealizovaných útěků na venkov aktuální.

Nejzajímavější rozhovory se ale samozřejmě odehrávají úplně jinde než v prostorách archivu. U snídaně, kde probíráme sklony k nudismu v bývalé NDR a socialistickém Československu, a shodneme se, že naše matky chodily zásadně bez podprsének (ty přece spálily feministky v kapitalistických USA) a nechtěly nám kupovat plavky (na co?), načež Marcus Ostermair vyrůstající v konzervativní katolické rodině v alpských údolích řekne, že co by on dal za takové nudistické dětství. A u vína v místní restauraci se dostáváme k dalším podstatným tématům, jako je výchova dětí, třicet a více let trvající manželství, jídlo, flirtování, cestování. Literatura se krčí někde v koutě a čeká na příležitost, až tohle všechno vezmeme s sebou domů a naládujeme to do svých textů. Jen do literárního archivu už se asi nedostane to, co tam zůstalo po spisovatelích z jiných dob – jejich

dopisy, dlouhé výměny názorů, ručně psané zprávy o jejich životech. Někteří z nás zůstanou v kontaktu – s Ulrike Annou Bleier jsem se spřátelila na Instagramu a s Jonášem Zbořilem občas lajkujeme svoje tweety.

Ale místo zasvěcené knihám a těm, kteří je píšou, místo spravované lidmi, co literatuře rozumí a mají ji rádi víc než běžní čtenáři, nám přesto poskytlo něco mimořádného – prostor pro setkání, pro přemýšlení o tom, co vlastně a proč to děláme. V dnešní době plné projektů, výstupů, výsledků a obřích kol, v nichž běháme jak křečci, dokud nepadneme, je to pozoruhodné. Trochu nemoderní, nekvantifikovatelné a magické. Něco, co tady bude pořád. Stejně jako knihy.